

ZÁKON
kterým se mění zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, ve znění pozdějších
předpisů,
a o změně některých dalších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ
ZMĚNA ZÁKONA Č. 127/2005 SB., O ELEKTRONICKÝCH KOMUNIKACÍCH,
VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ

Čl. I

Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích , se mění takto:

1. Zrušují se § 97 odst. 3 a 4.
2. Zrušuje se § 88a.

ČÁST DRUHÁ
ZRUŠENÍ VYHLÁŠKY Č. 462/2013 SB., O STANOVENÍ VÝŠE A ZPŮSOBU ÚHRADY
EFEKTIVNĚ VYNALOŽENÝCH NÁKLADŮ NA ODPOSLECH A ZÁZNAM ZPRÁV, NA
UCHOVÁVÁNÍ A POSKYTOVÁNÍ PROVOZNÍCH A LOKALIZAČNÍCH ÚDAJŮ A NA
POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ Z DATABÁZE ÚČASTNÍKŮ VEŘEJNĚ DOSTUPNÉ
TELEFONNÍ SLUŽBY.

Vyhláška č. 462/2013 Sb., o stanovení výše a způsobu úhrady efektivně vynaložených nákladů na odposlech a záznam zpráv, na uchovávání a poskytování provozních a lokalizačních údajů a na poskytování informací z databáze účastníků veřejně dostupné telefonní služby, o elektronických komunikacích, se zrušuje.

Současné znění zrušovaných ustanovení

Současné znění § 97 odst. 3 a 4:

(3) Právníká nebo fyzická osoba zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací je povinna uchovávat po dobu 6 měsíců provozní a lokalizační údaje, které jsou vytvářeny nebo zpracovávány při zajišťování jejích veřejných komunikačních sítí a při poskytování jejích veřejně dostupných služeb elektronických komunikací. Provozní a lokalizační údaje týkající se neúspěšných pokusů o volání je právníká nebo fyzická osoba zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací povinna uchovávat pouze tehdy, jsou-li tyto údaje vytvářeny nebo zpracovávány a zároveň uchovávány nebo zaznamenávány. Současně je tato právníká nebo fyzická osoba povinna zajistit, aby při plnění povinnosti podle věty první a druhé nebyl uchováván obsah zpráv a takto uchovávaný dále předáván. Právníká nebo fyzická osoba, která provozní a lokalizační údaje uchovává, je na požádání povinna je bezodkladně poskytnout

- a) orgánům činným v trestním řízení pro účely a při splnění podmínek stanovených zvláštním právním předpisem,
- b) Policii České republiky pro účely zahájeného pátrání po konkrétní hledané nebo pohřešované osobě, zjištění totožnosti osoby neznámé totožnosti nebo totožnosti nalezené mrtvoly, předcházení nebo odhalování konkrétních hrozeb v oblasti terorismu nebo prověřování chráněné osoby a při splnění podmínek stanovených zvláštním právním předpisem,
- c) Bezpečnostní informační službě pro účely a při splnění podmínek stanovených zvláštním právním předpisem,
- d) Vojenskému zpravodajství pro účely a při splnění podmínek stanovených zvláštním právním předpisem,
- e) České národní bance pro účely a při splnění podmínek stanovených zvláštním právním předpisem.

Po uplynutí doby podle věty první je právnická nebo fyzická osoba, která provozní a lokalizační údaje uchovává, povinna je zlikvidovat, pokud nebyly poskytnuty orgánům oprávněným k jejich využívání podle zvláštního právního předpisu nebo pokud tento zákon nestanoví jinak (§ 90).

(4) Provozními a lokalizačními údaji podle odstavce 3 jsou zejména údaje vedoucí k dohledání a identifikaci zdroje a adresáta komunikace a dále údaje vedoucí ke zjištění data, času, způsobu a doby trvání komunikace. Rozsah provozních a lokalizačních údajů uchovávaných podle odstavce 3, formu a způsob jejich předávání orgánům oprávněným k využívání podle zvláštního právního předpisu a způsob jejich likvidace stanoví prováděcí právní předpis.

Současné znění § 88a:

(1) Právnická nebo fyzická osoba zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací je povinna zajistit, aby provozní a lokalizační údaje uchovávané podle § 97 odst. 3 měly stejnou kvalitu a podléhaly stejnému zabezpečení a ochraně před neoprávněným přístupem, změnou, zničením, ztrátou anebo odcizením nebo jiným neoprávněným zpracováním nebo využitím, jako údaje podle § 88; tímto nejsou dotčeny povinnosti stanovené zvláštním právním předpisem.

(2) Právnická nebo fyzická osoba zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací je povinna zpracovat pro zajištění ochrany údajů podle odstavce 1 vnitřní technicko-organizační předpis; ochranu údajů zajistí s ohledem na stávající technické možnosti a na náklady potřebné k zajištění ochrany na úrovni odpovídající existujícímu riziku porušení ochrany. Pro ochranu údajů podle tohoto ustanovení se ustanovení § 88 odst. 2 až 7 použijí obdobně.

Důvodová zpráva

Soudní dvůr Evropské unie ve svém rozsudku ve spojených věcech C-293/12 a C-594/12 z 8. dubna 2014 zrušil směrnici 2006/24/ES o uchovávání údajů z elektronických komunikací (tzv. „data retention“), protože plošné uchovávání údajů o telekomunikacích představuje neproporcionální zásah do práva na respektování soukromého života a práva na ochranu osobních údajů a je proto v rozporu s Listinou základních práv Evropské unie:

„Směrnice 2006/24 se totiž týká globálně všech osob, které využívají služeb elektronických komunikací, aniž se však osoby, jejichž údaje jsou uchovávány, nachází byt' nepřímou v situaci, která může vést k trestnímu stíhání. Vztahuje se tedy i na osoby, v jejichž případě neexistuje žádný důvod se domnívat, že by jejich chování mohlo byt' nepřímou nebo vzdáleně souviset se závažnou trestnou činností. Kromě toho nestanoví žádnou výjimku, takže se vztahuje i na osoby, jejichž komunikace jsou podle pravidel vnitrostátního práva předmětem profesního tajemství.

Uvedená směrnice, jejímž cílem je přispět k boji proti závažné trestné činnosti, dále nevyžaduje žádnou souvislost mezi údaji, jejichž uchovávání je stanoveno, a ohrožením veřejné bezpečnosti a zejména se neomezuje na uchovávání údajů vztahujících se buď k určitému časovému období či určité zeměpisné oblasti či okruhu určitých osob, které mohou byt' jakýmkoli způsobem zapojeny do závažné trestné činnosti, anebo k osobám, které by prostřednictvím uchovávání jejich údajů mohly z jiných důvodů přispívat k předcházení, odhalování nebo stíhání závažných trestných činů.
(...)

Z výše uvedeného vyplývá, že směrnice 2006/24 nestanoví jasná a přesná pravidla pro rozsah zásahu do základních práv zakotvených v článcích 7 a 8 Listiny. Je tedy nutno konstatovat, že tato směrnice představuje velmi rozsáhlý a zvlášt' závažný zásah do těchto základních práv v unijním právním řádu, aniž je takový zásah přesně vymezen ustanoveními umožňujícími zaručit, že je skutečně omezen na nezbytné minimum.
(...)

S ohledem na veškeré výše uvedené úvahy je třeba mít za to, že unijní zákonodárce překročil přijetím směrnice 2006/24 meze, jež ukládá požadavek na dodržování zásady proporcionality z hlediska článků 7 a 8 a čl. 52 odst. 1 Listiny.“

Veškeré zásahy do soukromí v oblasti elektronických komunikací musí byt' slučitelné se směrnicemi 95/46/ES (o ochraně osobních údajů) a 2002/58/EC (o ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikacích). Zrušená směrnice 2006/24/ES o data retention tvořila výjimku z působnosti směrnice 2002/58/EC o ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikacích. Tato výjimka již ale není platná, tudíž vnitrostátní úprava zákona o elektronických komunikacích musí byt' v souladu se směrnicí 2002/58/EC. Tato směrnice umožňuje členským státům upravit uchovávání údajů z elektronických komunikací, když v čl. 15 odst. 1 stanoví:

Členské státy mohou přijmout legislativní opatření, kterými omezí rozsah práv a povinností uvedených v článku 5, článku 6, čl. 8 odst. 1, 2, 3 a 4 a článku 9 této směrnice, pokud toto omezení představuje v demokratické společnosti nezbytné, přiměřené a úměrné opatření pro zajištění národní bezpečnosti (tj. bezpečnosti státu), obrany, veřejné bezpečnosti a pro prevenci, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů nebo neoprávněného použití elektronického komunikačního systému, jak je uvedeno v čl. 13 odst. 1 směrnice 95/64/ES. Členské státy mohou mimo jiné přijmout právní opatření umožňující zadržení údajů na omezenou dobu na základě důvodů uvedených v tomto odstavci. Veškerá opatření uvedená v tomto odstavci musí byt' v souladu s obecnými zásadami práva Společenství, včetně zásad uvedených v čl. 6 odst. 1 a 2 Smlouvy o založení Evropské unie.

Nicméně členské státy nemohou uchovávat údaje upravit libovolně. Ve svém rozsudku Soudní dvůr nastínil, jaké řešení uchovávat údaje je možné považovat za „nezbytné, přiměřené a úměrné opatření“, a tedy opatření, které je v souladu s právem EU. Z výkladu Soudního dvora je zjevné, že plošné uchovávat údaje z elektronických telekomunikací (v současnosti přítomné v českém právním řádu) takovým opatřením není.

Nutno podotknout, že i Ústavní soud České republiky ve svém nálezu Pl. ÚS 24/10 ze dne 22. března 2011 zrušil tehdejší § 97 odst. 3 a 4 zákona o elektronických telekomunikacích. V nálezu mimo jiné uvádí: „Ústavní soud vyjadřuje pochybnosti nad tím, zda samotný nástroj plošného a preventivního uchovávat provozních a lokalizačních údajů téměř o veškeré elektronické komunikaci je z hlediska intenzity zásahu do soukromé sféry nepřebírného množství účastníků elektronické komunikace nástrojem nezbytným a přiměřeným.“

V návaznosti na rozsudek Soudního dvora už několik členských států ustanovení o data retention zrušilo. Mezi ně patří např. Nizozemsko, Rakousko, Slovinsko či Slovensko. Česká vláda je ale bohužel zatím nečinná (přesto, že jsme minulý rok na nutnost změny zákona upozornili premiéra Sobotku a letos ministra pro lidská práva Dienstbiera) a my ji tímto návrhem novely zákona chceme popohnat. Hlavní město Praha by dle našeho názoru mělo dát jasně najevo, že respektuje soukromí svých obyvatel a je ochotné pro něj něco udělat.

Předpokládaný hospodářský a finanční dosah

Změna zákona bude mít pozitivní finanční dopad na státní rozpočet, protože v současnosti stát platí telekomunikačním firmám za uchovávat provozních údajů. Celkovou výši těchto nákladů není navrhovatel schopen odhadnout, ale pro srovnání v Austrálii je odhadovaná cena za data retention až 400 milionů dolarů ročně.

Odkazy

- Rozsudek Soudního dvora EU ve spojených věcech C-293/12 a C-594/12 <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=150642&pageIndex=0&doclang=cs&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=353470>
- Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 24/10 ze dne 22. března 2011 <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=69635&pos=1&cnt=2&typ=result>
- Nizozemská vláda prohrála: soukromí lidí je důležitější než hlad po datech <http://www.lupa.cz/clanky/nizozemska-vlada-prohrala-soukromi-lidi-je-dulezitejsi-nez-hlad-po-datech/>
- The data retention tsunami: how EU Member States are reacting to the annulment of the data retention directive <https://radiobruelleslibera.wordpress.com/2014/06/27/data-retention-down-in-austria/>
- Slovenský ústavní soud zrušil archivaci údajů o telefonátech <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/slovensky-ustavni-soud-zrusil-archivaci-udaju-o-telefonatech/r~fce478daee9111e488b0002590604f2e/>
- Jaké budou dopady zrušení směrnice o data retention <http://www.epravo.cz/top/clanky/jake-budou-dopady-zruseni-smernice-o-data-retention-94415.html>
- Komunikace Pirátů se Sobotkou a Dienstbierem <https://github.com/pirati-cz/KlubPraha/tree/master/spisy/2015/74-data-retention>
- Odhad ceny za data retention v Austrálii <http://www.abc.net.au/news/2015-02-18/data-retention-plan-could-cost-almost-400-million-a-year/6139078>